

12

Diskar-amzer

TAOLENN

	Pajenn
D'al lennerien. — H. ar Sperneier	1
Ar c'henwerz hag ar brezoneg. — Yann M. Mab Koik	3
Lizer. — H.S.	28
'Lec'h oun-me ganet. — Erwanig	37
Bodadennou SAV	38
Ar Vorverc'h. — D. Mablern	39
Ar Gorsedd	47
Ar Bleun-Brug	49

D'AL LENNERIEN

Derveziou ankenius hon eus, nevez 'zo, tremenet gant gourdrizou bras a vrezel, hag, en daou du dispakadeg armeou. Hogen ne gredan ket en defe an dispakadeg-se miret eus gwalenn spontus ar brezel ; n'eo ket hi a zo penn kaoz ma 'z eo bet dirouestlet ar gudenn evel m'hon eus gwelet, met an doujañs o deus ar poblou evit ar gwir he deus pep pobl da en em ren hec'h unan, ha karantez ar renerien broiou evit ar poblou a zo dindano.

Armeou kement ha kement a oa an eil dirak eben ; ne damallin ket da renerien Bro-c'hall beza tud spontik. Ma o dije goulennet an alamaned lakaat an dourn war an Dcheked, o dije sur awalc'h ar C'hallaoued difennet o c'hevredidi ; an Dcheked o dije difennet o frankiz ivez, rak eur bobl gadarn int, hen diskouezet o deus en eur virout o emskiant vroadel epad kantvedou a sujidiez ; meur a gentel o deus ar Vreiziz da gemer gant ar bobl vihan se. Hogen nac'h ouz eur bobl all ar gwir da en em ren a zo disme-gañsi ar gwir he deus pep pobl da en em ren hec'h unan. Ha piou oar, marteze ar re 'zo hizio war c'horre o devo ezomm warc'hoaz eus skoazell c'halloudus ar gwir-se. Eur frealz eo evit ar poblou bihan evel hon hini gwelout kemer ar gwir 'se da ziazez ar c'hemma harzou etre ar broiou.

Hogen meur a c'houarnamant ne ziskouez ket kaout doujans vit ar gwir-se ; rak nac'h a reont anezan ouz ar poblou en o dalc'h ; traou all eta o deus o pouezet war ziviz renerien ar broiou. Daou lusk a enebe an eil ouz egile en o c'halon : ar gasoni e keñver an enebour, e sevenadurez, e zoareou politikel hag all, hag ar garantez evit o fobl. Fur int bet o lakaat ar garantez da drec'hi war ar gasoni. Rak, m' he dije eur brezel, eme an

Dcheked, skoet taoliou spontus war an Alamaned, o bro d'ezo, ar c'henta, 'vije ebet distrujet korf hag ene. Kredi a rae an Alamaned dont aes awalc'h a benn eus an Dcheked ; met gant piou 'vije bet aet an trec'h, ganto pe gant ar Saozon-gallaoued ? Heñvel e c'helle prederia renerien ar C'hallaoued hag ar Saozon.

Trec'h karantez ar vro war gasoni an estren a zo reiz mat, hag eur skouer eo evidomp. Kalz a Vreiziz emskiantek a dremen o amzer o kasaat stad, gouarnamant, sevenadurez ha yez ar C'hallaoued ; eur fazi eo d'am soñj ; n'hon eus ket amzer da goll o vaga kasoniou, zoken ouz ar re o deus damzismantret hor boaziou koz, lakaet dismegañsi hor yez, gant ar mennad kas hor broadelez da goll ; rak kasaat eun dra bennak 'zo beza stag, beza dalc'het gant an dra-se. Hon emzao a vo diazezet dre ma ouezimp ha ma c'hellimp beva hon unan e gwir Vrezoned, oc'h ober bepred gant ar brezoneg, gant doareou breizek ha keltiek ; kreski a raio da c'houde ma ouezimp ha ma c'hellimp skigna en dro d'imp an doareou breizek-se.

Kemer boaziou breizek ha dilezel ar boaziou gall 'zo talvoudusoc'h kalz evit hon emzao eget kaout kas ouz doareou ar C'hallaoued. Gwelloc'h en em zigabestra eget heulia en eur winkal pe o skei taoliou ruz gant an hini a zo e zourn war ar c'habestr.

Ar gasoni hag ar warizi a zo mammennou hag aroueziou a wanded, a zinerz ; difrouez int ha disec'hi a reont an den. Na gemeromp ket chal ma tegouez koueza warnomp kasoni an estren pe e vevelien ; kerzomp bepred gant hon hent breizek ; harzadennoù ar chas ne viront ket ouz ar garavanenn da dremen. « Netra na den ne viro ouzimp kerzout war du hor pal » 'oa merket war heulvaen ti-breiz e diskouezadeg veur Pariz 1937.

H. AR SPERNEIER.

Ar c'henwerz hag ar brezoneg

PAL AR PENNAD.

Skrivet ha breutaet ez eus bet a-zivout an tuiou da skigna ar brezoneg muioc'h-muia e pep lec'h. Aliou fur ha poellek a zo bet roet, hag an darn vihana anezo heuliet, diwar-benn ar skoliou, an herberc'htiou-yaouankiz, ar c'helaouennou, ar c'hoariva, al lennegezh, ar bodadegoù a bep doare, ar c'hevredigeziou-prezeg h.a.

Bez' ez eus, ouspenn an holl vinviou-se, unan-all hag a zo bet dilezet, n'ouzon ket perak. Ar c'henwerz an hini eo. Roparz Hemon en deus e veneget en e levr « Eur Breizad oc'h adkavout Breiz ». Den ebet n'en deus c'hoaz pleustret war an dachenn-mañ war a gredan, hag eur fazi eo d'am meno.

Setu perak hor boa dibabet evit eur vodadenn « S.A.V. » an dañvez :

« Ar brezoneg hag ar c'henwerz ».

Kavout a ran ez eo ar gudenn ken talvoudus, m'em eus klasket he displega er pennad-mañ.

GWANDED AR C'HENWERZ.

Da genta ne vo ket re gant eun nebeut a eveziadennoù a-zivout ar c'henwerz. Ha petra eo hemañ ?

Lakaet eñun n'eo nemet :

Tud a ra marc'hadouezioù pe o fren digant ar re a oberia anezo, evit o gwerza adarre eur priz uheloc'h da dud-all. Graet e vez « marc'hadourien » eus ar re a ra kenwerz hag « engroez ar brenerien » eus an dud-all.

Betek amañ n'em eus desket tra nevez ebet d'eoc'h sur a-walc'h. Eomp pelloc'h avat. Anat eo m'eo ret d'eur marc'hadour gwerzout pe vervel. Eun dra didruez eo hemañ, dibleg evel ar sifrou. Rak ar c'henwerz a zo deut da veza nemet sifrou ha netra ken: diouz eun tu, priz ar prenadennou, an holl viziou-gwerz hag an holl zispignou-a-gichen; diouz an tu-all priz ar gwerzadennou. Ar c'hemm etre an daou dumañ a zo ar pezh a chom e yalc'h ar marc'hadour.

Gwechall-goz ne dae ket ken striz gant an traou. Bez' e oa marc'hadourien vihan hepken, o werzout eun nebeut da dud ar c'horn-bro, i anavezet mat gantañ peurliesha. Gant e c'hounid dister e lakae ar marc'hadour e diegez da veva.

Perc'hennet e stal hag e arc'hant gantañ e chome hemañ mestr en e di, ha dieub a-walc'h en e soñjou. O virout a feuka hemañ hag a dabutal gant hennez ez ae aes a-walc'h evitañ ha gwir en doa kaout e veno d'ezañ e-unan hag ober hervezañ.

Kemmet penn d'ar vaz bremañ. Chom a ra e-gwirionez kalz marc'hadourien vihan dre ar bed. N'eus mui nemeto avat. En o c'hichen, en o lec'h zoken, en deus kresket abaoe dibenn ar c'hantved diweza eun niver spontus a diez-kenwerz divent. An tiez-mañ n'int mui, koulz lavaret, perc'hennet gant eun den hepken. Bez' ez eus anezo kevredadou-kenwerz azezet war rannerez an arc'hant-embreger e miliadou a baperiou-kenlodenn e daouarn miliadou a dud. Eur seurt kevredad a vez neuze blienet gant eur rener a vez lakaet da gred evit oberou ha gounid ar c'hevredad dirak bodadenn-veur ar genlo-denneien.

Rak-se n'eus mui ene er c'henwerz. Ne chom nemet jedoniezh ha sifrou noaz. Ret eo gwerza kousto pe gousto evit beza gouest da lavarout dirak ar genlo-denneien : « gwerzet hon eus kement-ha-

kement, dispignet kement-ha-kement, chom a ra evit ar bloaz tremenet kement evidoc'h pep-unan da lakaat en e yalc'h ».

Evit ar varc'hadourien-vras a-vremañ n'eus mui relijion nemet hini an arc'hant, na mab-den nemet eur prener da zont, na broadeleziou nemet ar re a bae mat, na yez nemet hini a laka da werza muioc'h, nag enor nemet mirout a vont en toull-bac'h (ha c'hoaz).

Arabat koll daou wenneg, arabat koll eur prener, arabat displijout d'ezañ. Amañ emañ an dalc'h. « Engroez ar brenerien » a vez ha Doue ha mac'homer ar c'henwerz a-vremañ. Hizio pep tra a vefe graet evit gwerza. Ar yuzevien hag i marc'hadourien dispar (o meuleudi a ran evel-se hervez va spe-red ha n'eo ket hervez va c'halon) ne gilont dirak netra. Ma lavarfed d'eur yuzeo bennak « Lip soliou va botou, kig brein, hag e prenin evit daou vil lur diganit », sur e lipfe soliou unan.

Hep mont ken pell, e vez gwelet aes, e vez graet burzudou evit didenna ar brenerien en amzer-vremañ. War ar renk kenta e teu ar yez. N'eus ti-kenwerz poellek ebet a chomfe hep implijout yez ar broadou ma vez gwerzet d'ezo.

Skoueriou a c'hellan rei. Anavezout a ran Gal-laoued loc'h enno beza Gall ha stourmerien touet evit levezon Bro-C'hall ha skignerez ar galleg Nec'het gwirion int o welout ar flamankeg o kemer bemdez eul lec'h brasoc'h-brasa e Bro-Velgia. Santout a reont o yez karet o vont war-gil. Ha koulskoude ne gredont ket lakaat kounnar da sevel er Flamanked dre skriva hag embann nemet e galleg. Evez bras a daolont d'ober gant an diou yez kement ha kement. Al liziri a vez skrivet e flamankeg pa vezont kaset d'eur Flamank. Ar baperiou-embann ha zoken ar skritellouigoù war ar marc'hadourezioù a

vez moulet e flamankeg hag e galleg kichen ha kichen pep yez e lizerennou ken bras an eil hag eben. N'en deus levezon ar galleg netra da welout er c'henwerz. Ha koulskoude n'eus lezenn ebet e Belgia evit lakaat ar flamankeg da veza implijet.

Eur skouer-all eo hini an tiez-kenwerz alaman oc'h ober gant an tchec'heg zoken e korniou-bro Tchec'hoslovakia hanter-alaman, hanter-dec'h. Ahend-all ar varc'hadourien alaman ne reont ket fae war ar yuzevien, pa emañ an dalc'h gwerza d'ezo. Implijout a reont zoken kenlabourien yuzeo alies e broiou-all eget Alamagn.

Gwelet e vez c'hoaz kenwerzerien tchec'h oc'h ober gant ar slovakeg e Slovakia pe ar magyareg er c'horniou-bro hungariat.

E Yougoslavia evit plijout d'an isvroadeleziou hag i galloudus a-walc'h, e vez embannet e peder yez peurliesa : ar serbeg, ar c'hroateg, ar sloveneg hag an alamaneg.

Komz ebet diwar-benn chom hep implijout an arabeg en Algeria, pe e Tunisia, pe e Marok evit kreñvaat skignerez ar galleg en trevadennou-se.

Kendastumm a ran : pa blijo d'ar Vrezoned ober gant o yez ha lakaat anezi da veza e pep lec'h, n'o devo nemet da ziskouez o youl. Bezomp sioul : pa vo lakaet anat e kresk gwerz ar marc'hadouriezou, skrivet warno hag embannet evito e brezoneg, n'o devo an tiez-kenwerz a bep doare ha zoken ar re c'hall, netra a-enep hor yez.

Ar boaz ne vefe ket hir da veza kemeret gant an holl, rak n'eus ket tu ober nebeutoc'h eget ar c'hevezerien. Pa gav unan eun doare da vont war-raok, ret eo d'ar re-all heulia pe goueza.

Lakaomp da wir, e vefe daou seurd krampouez-dantelezet e boestou-houarn en eur stal bennak. War boestou eur seurd e vefe skrivet e brezoneg (hag e

galleg evit plijout d'an holl), war re egile nemet e galleg. Lakaomp da wir adarre, e teufe dek paotr yaouank e-pad an devez ha pep hini o tibab ar c'hrapouez skrivet e brezoneg ar voest anezo, en eur zisplega abeg e zibab. Ha kement-se e-pad eur miz. Goure'hemenn a rafe ar marc'hadour dre ar munut ar seurd brezonek digant an oberier, peogwir eo hemañ a vez gwerzet an aesa. Oberier ar seurd moulet nemet e galleg warnañ a welfe e werz o tigreski. Goulemn a rafe perak. Deski a rafe, e vez gwerzet gwelloc'h pa vez graet gant ar brezoneg hag ober a rafe gantañ hep koll amzer.

Ne zisoñjan tamm ebet e chom an darn vrasa eus ar Vrezoned diseblant-krenn e keñver o yez. Rak-se n'eo ket anat e kreskfe gwerz ar marc'hadourezioù skrivet warno pe embannet evito e brezoneg. Koulskoude ar re a gar ar brezoneg a zo deut da veza, d'am meno, niverus a-walc'h evit lakaat ar varc'hadourien da blega dirazo.

GALLOUD AR C'HENWERZ.

Skoazella ar brezoneg dre widre, koulz lavaret, gant benveg diyoul ar c'henwerz a vefe e skoazella kreñv. Rak ar c'henwerz, daoust d'e wanded, a zo galloudus, o veza m'o deus ar varc'hadourien kavet eun arm spontus abaoe derou an ugentvet kandved : an Embannerez an hini eo.

Pleustret eo bet hag e vez warni gant kement a dud speredet-mat ha gouiziek, kinniget eo bet hag e vez d'ezi gant kement a diez-kenwerz pinvidik-mor berniou ken souezus a arc'hant, m'eo deut da veza stern ha diazez hor buhez pemdeziek, dreist-holl er c'heriou.

An Aotrou Peano o sevel beure a zo boaz da lakaat e skingomzerez da vont en-dro. Klevout a ra eun ne-

beut aliou a-raok pell. Ar c'homzer e vouez helavar ha gwintet re uhel, a adlavar evit an dek milvet gwech :

... ez eus eul louzou eus ar c'henta evit treutaat hep argoll. Biskoaz kemend all. Perak chom teo ha divalo. Eur boulig « Teuzlard » bep mintin a zo a-walc'h. Ne skuiz ket ar stomok. Gwellaat a ra an avu war ar marc'had. Ha ma c'hellfe ar c'hof komz, e c'houlennfe « Teuzlard ».

Arabat ivez d'an Ao Peano ankounac'haat :

... ez eus eur c'hakao hag a zo dispar evit lardaat. Biskoaz gwelloc'h. Perak chom treut ha divalo. Eun tasad « Stambouc'hkao » bep mintin a zo a-walc'h. Ne skuiz ket ar stomok. Mat a ra d'ar c'hof ha d'an avu.

Ha goude :

N'eus ket gwelloc'h evit prena tog eget an diskar-amzer. An Ao. Peano a gavo eun dibab eus ar c'henta en ti « Golo ». Ha ken marc'had mat.

Ha kousket mat en deus ? Nann sur a-walc'h. Kousket flour en dije avat war eur vatalasenn « Huñvre », hini implijet gant an dimezell Miss-kozet.

« Kousk war vatalasenn « Huñvre » a hira kalz ar vuhez ».

Emañ ar goañv war nesaat. Ha soñjet en deus an Ao. Peano e prena bragou-dindan gloan ? Ar re « Forn » a zo an tomma. Ha ken marc'had-mat.

Ne chom d'ar paour kaez Peano nemet trei an alc'houez ha mont d'e lein en eur lenn e gelaouenn.

Goude he digeri, kregi a ra gant eur pennadig bihan « Tailhou nevez war an dud lart — « Ma !... biskoaz... ! emezañ, hag e lenn :

« Soñj a zo gant ar gouarnamant lakaat tailhou « nevez azezet war an aroueziou-pinvidigez. Divizet « eo bet, ha n'ouzomp ket hag ez eo a zevri-beo,

« ma vefe kemeret ar c'hof teo evel unan eus an « aroueziou-mañ. Marteze n'eo nemet eur farserez. « Ha ma vefe, perak chom teo ha divalo koul- « skoude ? Gouizieien vrudet o deus kavet nevez 'zo « eul louzou dispar evit treutaat hep argoll « Teuz- « lard », aliet gant kalz a vezeien... »

N'eo ket ar boan mont pelloc'h. War eur bajenn- all eun dresadenn-vrao a ziskouez eur gwaz fichet- kaer gant bragou-dindan gloan « Forn ».

A-wechou, du-hont, du-mañ e c'hell an Ao. Peano kavout eur pennadig bihan diwar-benn ar bolitike- rez pe ar spordou.

O vont er-maez, kenta tra a wel an Ao. Peano war ar bed, eo eur skeudenn-voger divent war an ti dirak e zor, hag a ro d'ezañ eun tañva eus bra- vantez an togou « Golo ».

Er c'harr-boutin e-tal e zaoulagad emañ eur skritellig o lakaat anat e nebeut a c'heriou, pegen argollus eo mont da vale e-pad ar goañv hep bragou- dindan gloan. Tapet e vez siferniou spontus a bad seiz bloaz. Ar bragou-dindan « Forn », hennez eo an tomma. Ha ken marc'had-mat.

E bureo an Ao Peano emañ eun deiziadur koant, warnañ eur vaouez plijus ha yac'h. A-zindan eur frazenn verr : « Houmañ a zebr kakao « Stambouc'h kao » bep mintin. »

Hag evelato an deiz-mañ n'eo ket heñvel ouz ar re-all. C'hoarvezout a ra darvoudou nevez d'an nebeuta. Da skouer war ar voest-alumetez prenet gant an Ao. Peano emañ ano eun apero e lec'h hini sigarettenou 'zo evel gwechall. « Ar c'hleuzer » eme an embannig « eur veskadenn c'houek a aniz hag a vleuñv-pebr, eur voulouz en o stomok ».

Boaz a zo gant hor mignon mont d'ar c'hafedi da greisteiz. Hag heñ hep gouzout d'ezañ zoken, o

c'houlenn : « Eur c'hleuzer ». War an ti e tu-all ar straed eo bet savet eur pikol skeudenn, warni eun tog ruz-flamm. Eun tog « Golo » evel-just.

War hent ar ger, emañ eur c'hoziad lous o kinnig tammou paper d'an dremenerien. An Ao. Peano a gemer unan dre druez outañ. Skrivet eo :

« Kant metr pelloc'h war an tu kleiz e c'hellot « sellout ouz kavadenñ vrasa ar c'hantved ».

« En diwez eur c'houisk doun ha plijus war ar vatalasenn « Huñvre ».

« Warni eo e kousk hor c'hoarivez yaouank brudet, Misskozet ».

« Kousk war ar vatalasenn « Huñvre » a hira kalz ar vuhez ».

« It e-barz ar stal. Deuit da welout... »

Goude labourat netra plijusoc'h eget eun amzerig sonerez evit diskuiza. Hag an Ao. Peano hen oar mat, hag a dro alc'houez ar skingomzerez kerkent hag azezet er gador-vrec'h vras.

Dioustu e tregern en e ziskouarn toniou hesona hon amzer-vremañ. « ... Ma c'hellfe ar c'hof komz, e c'houlennfe « Teuzlard ».

« Perak chom treut ha divalo ? Eun tasad « Stambourc'h kao » bep... »

Stlak ! Echu gant ar skingomzerez. Ha ma teufe kement a sotoniou da veza moulet ha lavaret e brezoneg, daoust ha ne vefe ket an embann eur c'hens-tourmer nerzus ha kreñv d'imp ni Brezoned yezgar ?

Sonjit : ar brezoneg o kemer al lec'h a zo dleet d'ezañ war gement a baperiou, a zeiziaduriou, a skeudennou-moger, a levrouigou, a zeufe buan da veza doujet gant ar sodien ken niverus a ra fae warnañ bremañ hag a zo troet evel an holl sodien da azeuli an dra voulet ne vern pegen diot e c'hell beza.

Diouz eun tu-all ar peurvuia eus an embannerien, n'o defe ket anaoudegez vras war ar brezoneg. Gou-

lennet e vefe ali digant brezonegerien ampart sur-awalc'h, ma oufemp aoza an traou.

Stad ar brezoneg a c'hellfe gant-se beza gwellaet-bras. Eur ger implijet, skrivet kant mil gwech a c'hell beza kemeret gant an holl.

O veza m'oun Breiz-Uheliad, galleg a-vihanik siouaz, n'em eus ket gwir da gemer perz en tabut peurbadus a sav etre ar vrezonegerien a-zivout ar brezoneg-saoud, hini beo, hini ar bobl, hini uhel, hini chimik ha me oar. Koulskoude n'oun ket evit beza didennet gant geriou brezonek' zo.

« Kalesoñ » eo unan eus ar re-se. Brezonek-rik eo, sur a-walc'h, peogwir e vez implijet gant an holl. N'eo ket eur ger talvoudus, a lavaro tud' zo : « Ar Vrezoned hag i Kelted wir, ne zougont ket seurt traou ken lorc'hüs » hag e c'hell beza.

Ret eo evelato d'ar brezoneg kaout eur ger evit « kalesoñ ». Ha perak ne vefe ket bragou-dindan, aes, intentet gant an holl, stumm brezonek warnañ ? N'eus strilhouez ebet e « bragou-dindan ».

Eun embann brao graet evit bragou-dindan gloan evel re « Forn » evel displeget uheloc'h a lakafe marteze ar ger brezonek-gwir da veza trec'h war an amprestadenñ diwar ar galleg ?

Skoueriou a zo a anioiu marc'hadourez deut da veza boutin dre re a embann e Bro-C'hall : Frigidaire, fermeture Eclair, disglavier tom-pouce, aspirine h.a. Skoueriou all a zo a c'heriou-nevez ganet e penn eur marc'hadour pe eun ijinour bennak ha kemeret gant an holl : bakelite, celluloid, galalithe, verdunisation, vulcanisation h.a.

Kredi a c'hellomp eta ma vefe degemeret gant ar bobl anioiu reiz nevez, skrivet, moulet, hag embannet kant, mil, dek mil gwech, e pep lec'h, hag e pep koulz gant ar varc'hadourien.

Labour ar Vrezoned emskiantek e vefe poueza war

an tiez-kenwerz evit diwall na voulfent ha na embann-
fent e brizvrezonég.

Sellomp kentoc'h ouz ar pezh a c'hoarvez e galleg
bremañ. Amprestel ez eus bet en doare-se gerioù evel
tennis, raquette, spider, starter, interview, h.a., ken
niverus ma c'heller aoza frazennou-hir n'eus ano-
kadarn ebet a wrizienn c'hallek enno.

Penaos en em zifenn diouz ar pleg-fall-se, e tis-
plegin pelloc'h war-lerc'h.

Spi hon eus eta ma vefe gouest ar c'henwerz gant
e verc'h-strobinellerez an Embannerez da c'hlanaat
hor yez. O daou a vefe barrek d'he finvidikaat aesoc'h
c'hoaz. Lies-doare eo ar c'henwerz. Pep tra a vez
gwerzet ha prenet war ar bed-mañ. E keñver ar yez
aval n'eo ket strujus pep tachenn koulskoude.

Ret eo eta ober eun diforc'h ha lezel a-gostez da
genta darn eus frouez ar gounid-douar na vezont
ket abeg da galz embann na da galz pakadur moulet ;
d'an eil an holl varc'hadourezioù na vezont ket gwer-
zet d'an engroez-brenerien hogen d'eun nebeut a
implijerien, evel an ardivinkou a bep doare, pe
c'hoaz an holl zañvezioù-eeun.

Ar re-se ne rofent ket tu d'eomp da boueza war ar
varc'hadourien. Evit an amzer-vremañ eta, n'hell
beza talvoudus evit ar yez nemet ar varc'hadourez-
ioù bihan prenet hag adprenet gant an holl.

Chom a ra eun niver spontus anezo koulskoude.
Sevel a ran amañ warlerc'h eur strollad diglok-tre
diwarno, ouz o lodenna dre skourrou-bras :

Ar bevañs : an holl zañvezioù-bevañs dre ar vunut
— an holl evajoù dre ar vunut.

An ti :

an arrebeuri
al listri-kegin

ar c'hinkladurioù
an horolajerez
an arc'hanterez

An dilhad :

ar gwiskamantou
an togou
ar botou
ar brouderezioù hag an dantelezioù
an disglavierou
an traou-ler (seier, gourizou)
ar braoigou

An dañvezioù-strilhourez :

ar paperioù
al liou
al louzeier
ar c'houezioù-mat

An embannadurioù :

al levrioù
ar c'heinadurioù
ar c'helaouennoù

Ar spordou hag an diduelloù :

ar binvioù-spord
al luc'hskeudennerez
ar c'hoarielloù
ar skingomzerezioù
ar skrivsonerezioù

An embregerezioù-dougen :

al linennou kirri-beajourien
al linennou kirri-dougen

Ar c'henwerz-arc'hant :

- an tiez-bank .
- an tiez-kreataat

Kenwerz-servijou ar micheriu-uhel :

- an alvokaded
- an noterien
- an apotikerien
- ar vezeien

Ar strollad-se a ziskouez fraez e vefe pleustret dioustu war bep tachenn ar yez ma teufe da veza embannet skritellou, levriouigoù pe bajennoù evit an darn-vuia eus ar marc'hadourezioù gwerzet d'an holl.

E gwirionez e teufe ar c'henwerz da veza eur mor a binvidigez, pe welloc'h a binvidikadur evit ar brezoneg.

Hor yez a zo paour a-walc'h ; ret eo hen anzav. Deut eo eur bagad skrivagnerien a-benn da sevel e brezoneg eun nebeut a oberennou lennegel eus ar gwella, par e pep doare d'ar re savet e yezou komzeta ar bed. Ra vo trugarekaet « Gwalarn » eta, rak he labour eo evit an darn vrasa.

Koulskoude chomet eo ar brezoneg gwall-warlerc'hiet e-keñver an holl skiantou, an holl gavadennoù nevez, en eur ger, e-keñver ar vuhez-vremañ. Eur yez koz dilezet e-pad kantvedoù, ha bremañ c'hoaz siouaz, gant ar peurvuia eus tud desket ar hoblañs.

Geriou e-leiz a ra diouer d'an neb a glask trei e brezoneg pennadoù 'zo kavet en eur gelaouenn saoz, alaman, pe c'hall. Ampresta diwar yez etrevroadel ar skiantou a ya mat a-wechou. Arabat avat kenderc'hel war an hent-mañ re bell. Bremaik ne chomfe nemet anoiou-kadarn gallek gant eur gerig-yezadur brezonek du-mañ, du-hont.

Rak, pa vez lavaret « yez etrevroadel ar skiantou » e teu da veza ar galleg e gwirionez. Ar « yez etrevroadel » a zo eur vojenn hepken alies, evel ma tiskouez ar skouerioù war-lerc'h : « Esañz » a vez implijet e Breiz diwar ar galleg « essence » ha n'eo tamm ebet etrevroadel : saozneg : « motor-spirit » ; amerikaneg « gasoline » ; alamaneg, svedeg : « benzin » ; italianeg « benzina » (N'eus ket unan eus an holl anoiou-se a zo graet mat). Eur skouer-all : brezoneg : pneu (distaget alies : mneu) ; galleg : « pneu » (pneumatique) ; saozneg : « airwheel » ; alamaneg : « reif » ; svedeg : « ring ». Eun trede skouer : brezoneg « kaoutchouk » ; galleg « caoutchouc » ; saozneg « rubber » ; alamaneg, svedeg « gummi » ; spanek « caucho ».

Ma fell d'in komz diwar-benn buhez, traou ha micherioù ar pemzekvet kantved, e kavin pemp ger brezonek evit unan. Mar deo avat va c'hoant komz a-zivout hor buhez, hon traou, hag hor micherioù a-vremañ, n'em bo pe c'her ebet, pe unan gallek.

Ar boan am eus bet evit sevel ar strollad-micherioù kavet uheloc'h, a zo eur skouer. Hag e rin c'hoaz unan :

Ma em eus eur c'harr-tan da aozha e vo ret d'in lavarout : « N'eus den er garaj » ? — « Eo, eo » — « Setu va c'harr na da mui — Ar moteur a ra eun trouz spontus — Gouzout a ran, ez eo uzet ar segmentoù, hag ovaliset ar silindrou. Souezus an trouz memez tra. Aon am eus na vefe eur viel. Diouz eun tu-all va fneou a zo chomet mat a-walc'h, mes ar chambr-a-airiou a zo toullet-bras. Hag an esañz a sil deus ar reservoir, h.a. »

N'eo mui brezoneg, na mui galleg, nemet eur veskadenn heugus.

Fiziañs em eus eta er c'henwerz evit kavout ar gerioù a ra diouer d'hor yez, ret o ijina gant poell

evit mirout ar goueza er brezoneg « chimik », ret o ampresta gant furnez evit diwall diouz ar gallegaj.

Perz en deus graet ar c'henwerz e yezou 'zo. Daoust hag e kredit en doa an arabeg muioc'h a c'heriou eget ar brezoneg evit trei, lavaromp eul levrig-embann leun a vezegiez diwar-benn eul louzou bennak ? — N'en doa ket. Soñjit : eul levr am eus gwelet « Yezadur berr an arabeg » ; e galleg : « Précis de grammaire arabe » ; e dalbenn, hag a oa bet troet en arabeg : « Perlez an anaoudegez war an arabeg ». Ne oa ger ebet evit « Precis » ha kennebet evit « yezadur ».

Hag ar slovakeg, ar sloveneg, ar c'hroateg, an albaneg, an turkeg, an iraneg, an tonkingeg, al laozeg, ar c'hambodjeg, an anameg, ar javaneg, ar sineg, daoust hag e oa barrek ar yezou-se da zisplega mezegiez ? Ne oant ket. Gwelet em eus koulskoude paperiou-embann, levriouigou-implij, paperiou-displega, moulet en holl yezou-se evit gwerza gwelloc'h louzeier-kenwerz (1).

E Java, n'eus ket eun den war vil a oar lenn. Ha setu perak e vez an embannadurioù kavet er marc'hadouriezoù lennet d'an noz gant eun den gouiziek dirak an holl geriadenniz bodet war al leurenn. Pep unan a selaou gant kement a evez ha ma vefe pedennou santel. Goude e vez graet eun tamm gouel gant kanadegoù ha korolladegoù evit lida an darvoud-meur.

E gwirionez, hag eur vez evidomp, eur Brezon a zo izelloc'h e lec'h war skeul-doujañs ar varc'hadourien, eget eur Javanad bennak. Ne vez na moulet nag embannet ganto en e yez c'henidik.

D'imp-ni da gemm an traou.

(1) Louzeier-kenwerz : « Spécialités » e galleg. Ret eo ober an diforc'h diouz al louzeier-apotiker (préparations magistrales), an talvoudegez anezo o veza disheñvel-tre e-keñver ar c'henwerz.

EUN DAOLENN-LABOUR.

Ar Vrezoned a zo tud mantrus. Ne fiñvont ket muioc'h eget eur maenhir. Abaoe dek bloaz hag ouspenn e vez graet e Breiz strivadennou gwirion evit lakaat ar brezoneg en enor ha klask ma vefe desket e skolioù ar gouarnamant. Labour bras a zo bet graet gant tud a galon. Labour brasoc'h a chom d'ober c'hoaz. Breutaet ez eus bet e kalz lec'hioù diwar-benn kudenn « ar brezoneg er skolioù ». Kavet ez eus bet brezonegerien a bep stad, a bep doare, hag a bep stumm politikel hag a oa a-du gant hor yez. Marteze ez eus en o zouez eur marc'hadour bennak ? Perak n'en deus ket eta enoret ar brezoneg hervez e garantez outañ ? Perak n'en deus ket livet eun nebeut gerioù brezonek war e stal ?

Eur rann-galon eo tremen e kerioùigoù e lec'h ma vez komzet brezoneg c'hoaz, ha lenn a bep tu « boucherie », « boulangerie » e lec'h « ti-ar-c'higer » (pe kigerdi) « haraer » ha me oar.

Evel m'en deus skrivet Roparz Hemon, n'eus nemet en douristed, hag i diavaezidi peurliesia evit lakaat brezoneg a-us dor o zi-hañv : « Avel-vor », « Ty-koz », « Ker-vor » pe c'hoaz « ma verte Tyguen » (2).

Brezon ebet n'en deus soñjet c'hoaz moula brezoneg war eur pakadur bennak. Eur gwasteler eus Pont-Aven a werze gwechall eur voest kouignou « Traou Mad » o ano. Ne oa ket kalz. Kavet en deus tu koulskoude da gaout keuz evit an daou c'her brezonek paour, ha pega a ra eur skritell-all warno bremañ : « Galettes de Pont-Aven ». N'eo ket ar boan lavarout ne brenan mui e gouignou. Spi am eus, o deus ar Vrezoned all graet eveldoun.

(2) Gwelet e-kichen Naoned.

Penaos eta kemm penn d'ar vaz ? Rak gallout a c'hellomp lakaat an avel da drei, ken ma c'houezo eus ar c'hornog en diwez.

Savet am eus eun daolenn-labour evit rei fraez va soñjou. N'int ket mat an holl anezo. N'hellont ket beza. Ar pezh a dalvezont a vo da welout diouz ober.

Ober a ran da genta eun diforc'h etre al labour-gevrete hag al labour pep hini diouz e du. An daou seurd en em skoazell kenetrezo. An hini kenta avat a zo an talvoudusa evit an amzer a-vremañ, peogwir pep tra a zo d'ober gant netra.

Ret eo kaout eur penn araok pep tra, evit unvani ha gourc'hemenn. Savet e vefe eta eur bureo gant tri pe bevar faotr youlek ha kalonek (kement a c'hell beza kavet e-touez ar yaouankiz nevez aes a-walc'h). Roet e vefe eun ano brao ha lorc'hus d'ar bureo-mañ hag a-ratoz. Arabat beza izel er c'henwerz. Eun dra evel : « Bureo-kreiz ar c'hevredadou brezon » — « Breton associations' central office » — « Zentralamt der bretonischen Gesellschaften » a glotfe mat a-walc'h gant hor pal.

Ret e vefe d'ar baotred kaout eur skriverezh, eul liesskrivezh bennak, ha paper-skriva moulet mat gant blaz-eeun.

O c'henta labour a vefe arat. Bez ez eus marteze eun niver bennak a Vrezoned kar en o yez ha dare d'ober eur strivadennig (unan vras ne gredan ket) evit ma c'hounezfe ar brezoneg e lec'h, e buhez Breiz. Pet a zo anezo ? Den n'en deus soñj, war a gredan.

Ret eo lakaat da wir, e vez lodennet ar Vreiz-se etre an holl gevredigeziou bras pe vihan a vez savet-disavet e Breiz, disheñvel-tre o fal. Gouzout a reomp, ez eus da skouer : strolladou Breiz-Atao, Ar B.B.B. (Breuriez ar brezoneg beo), ar Bleun-brug, ar varzed, S.A.V., kelc'hiou keltiek, kevredadou-

c'hoariva, kevredadou-koroll, kevredadou-sonerezh, kelc'hiou-studieren, h.a.

An holl gevredigeziou-se o deus menozioù, boazioù, soñjou disheñvel. Darn a zo relijius, darn n'int ket. Darn a zo ruz, darn gwenn. Evelato an holl a zo a-du gant ar brezoneg (war an doare-skriva anezañ ne lavaran ket). An holl a zo unvouez evit lavarout : « Ar brezoneg war-raok ».

Sur oun, ez eus ouspenn e Breiz kalz bodadegoù aozet gant bagadou bihan evit pleustri war an dra-mañ-dra : sindikajoù kourerien niverus, kevredadou-sport, ha me oar.

Daoust hag ar re-se a zo a-du gant ar brezoneg ?

Labour ar Bureo a vefe eta ober da genta eun enklask bras war an dachenn-mañ. Savet e vefe da c'houde eur roll ken klok, ken resis ha ma c'hellfed diwar ar c'hevredadou breizat e Breiz hag e Bro-C'hall. Kemeret e vefe ivez, pep gwech ma c'hellfed niver an izili anezo.

Goude kavout evel-se an douar evit arat ennañ, e teufe ar c'houlz da skigna menoz ar Bureo. Dre skriva kelc'hiziri, ha dreistholl dre gomz gant renerien ar c'hevredigeziou, e teufemp marteze da lakaat darn anezo da veza a-du gant al labour d'ober.

Displeget e vefe d'ar renerien an dañvez am eus klasket urzia er pennad-mañ. Roet e vefe d'ezo skouerioù. Skoazella a rafent sur a-walc'h gant seul vuioù a youl vat na vefe ket goulennet diganto paea eur skodenn. Pedet e vefent da rei ar c'homzou mat d'o izili hepken. Pebez labour aes, e gwirionez, lenn dirak o zud, en eur vodadenn, eul lizer skrivet gant ar Bureo, hag o lakaat anat, fraez ha berr m'eo eun dle ouz ar brezoneg, prena kentoc'h marc'hadouriezoù skrivet warno hag embannet evito e brezoneg. Graet e vefe d'ar Bureo kalz promesoù, a

chomfe promesou hepken siouaz. Ne ra fors : lakaet hor befe ar soñj da redek.

Pedet e vefe renerien ar c'hevredadou evit eun dra-all: ar gwir d'implijout anioù ar c'hevredigeziou evit hol labour e-keñver ar varc'hadourien.

Setu eta ar Bureo o c'hallout en em envel « Bureo-Kreiz ar c'hevredadou brezon » hep gaou hag o kemer evel-se pouez an holl izili a-gevret.

Eil labour ar Bureo a vefe hada. Lodenna e c'heller ar genwerzourien o werzout e Breiz e pevar rummad :

- ar re a zo brezon penn-kil-ha troad.
- ar re a zo brezon ha diseblant e keñver ar yez.
- ar re a zo estren hag a werz e Bro-C'hall hag e Breiz war an hevelep taol.
- ar re a zo gall hag a werz e Breiz kenkoulz hag e Bro-C'hall evel just.

Pep rummad n'en defe ket an hevelep talvoudegez evidomp.

An hini pouezusa e vefe ar c'henta, diazez hon oberidigez. N'ouzon ket hag e c'hell beza kavet Brezoned penn-kil-ha troad e-touez ar varc'hadourien. Ma n'eus ket c'hoaz, e vo, peogwir e anavezan kalz paotred yaouank a gar o yez, ha darn anezo a zeuio da veza kenwerzourien en amzer da zont. Hizio dija ez eus tud war ar c'henwerz hag a soñj er brezoneg. Gwelet am eus ha c'houi ivez, embannou e brezoneg war an « Ouest-Eclair » evit an eoulkegin « Armor ».

Paotred ar Bureo a yafe da gavout ar varc'hadourien vrezon-gwirion, hag etrezo keneiled e vefe sura-walc'h. Skrivet e vefe d'ezo ivez, kaset d'ezo pennadoù diwar-benn ar gudenn, displeget-piz menozioù ar Bureo.

Setu eun nebeut diwar an arguzennoù da implijout evit o c'hendrec'hi :

— Brezoned gwirion anezo, eun dle e kenver ar brezoneg eo skoazella strivadennou ar Bureo.

— O kompren, ez eo o c'henwerz o gounid-bara, n'eo ket menoz ar « Bureo » o lakaat da skei taolioù fall ouz o stal.

— A-enep-kaer da goll arc'hant, eo sur ar Bureo e c'hellint lakaat o gwerzioù da greski.

— Displega al labour-arat boule'het gant ar Bureo e douar ar c'hevredigeziou brezon ha brezonek.

— Diskouez d'ezo ar c'helc'hliziri kaset d'ar re-se hag o respontou.

— Lakaat anezo da veza an dachenn-embann nevez digoret evito gant ar Bureo. Rei d'ezo niver-kendaspugn an izili evit ober pouez.

— Rei evel skouerioù ar vignoned anavezet ganto, hag a glask skigna ar brezoneg tro-dro d'ezo dre brena e brezoneg traou brezon digant brezonegerien.

— Ma chomfe ar varc'hadourien aonik, goulenn diganto eun arnodennig hepken, na goustfe ket ker d'ezo hag a rofe d'ezo eun tañva eus ar vengleuzig-arc'hant hon eus kavet evito.

— Echui o lakaat anezo da zerc'hel soñj ez eo muioc'h eun dra a galon eget eun dra a yalc'h koulskoude.

Evel-just ne chomfe ket ar Bureo hep kinnig e skiant-prenet d'ezo. Prest e vefe da drei e brezoneg yac'h ha reiz an holl frazennoù, an holl bennadoù, an holl skritelloù a vefe goulennet digantañ. Kement-se evit netra evel just.

Evit ar pezh a sell ouz an embannerez e c'hellfe ar Bureo dont da veza gouiziek-tre buan. Gant sifrou roet gant keneiled kenwerzourien, e c'hellfe beza savet statistikoù o lakaat anat peseurt embann a vefe ar gwella, ar frouezusa. Bremaik e teufe ar Bureo barrek da rei alioù fur.

Ha penaos e rafe ar varc'hadourien penn-kil-hatroad gant ar brezoneg ?

Hervez o stad, o doare, hag o seurd kenwerz, e vefe en o galloud implij hor yez :

— war ar staliou o-unan (e-kichen ar galleg evit plijout d'an holl).

— war ar skritellouigou-priz pe an aliou, pe an displegaduriou lakaet er prenestrour-staliou war ar marc'hadouriezou.

— war gorf ar pakaduriou, boestou kartoñs pe houarn, a vez lakaet ar marc'hadouriezou enno bremañ. War an holl skritellouigou peget ouz ar marc'hadourezioù, war ar boutailhou, war ar stouvou, war pep tra a vez gwerzet.

— war an holl follennou-meuli, an holl zoareou-implij a vez lakaet e-barz ar pakaduriou, pe a-istribilh ouz ar varc'hadourezioù, ne ra fors pegen berr e c'hell beza. Ma ne vefe nemet « Digorit amañ » pe « Troit » e vefe kalz evidomp.

— war bep seurd embann : skeudennou-voger, tammou-paper da rei, skeudennou evit ar vugale, Pennadoù pe dresadennoù er c'helaouennou. Marteze eo ar c'hammad kenta daved eur gelaouenn vrezonek pemdeziek. Pa vo leun pajennoù diweza an « Ouest-Eclair » gant embannaduriou brezonek e vo eur frealz diouz peder linenn « Korn ar brezoneg ».

An eil rummad lakaet ennañ ar genwerzourien vrezon ha diseblant e keñver ar yez a vefe evel just diaes a-walc'h da boueza warnañ.

Spi am eus koulskoude e galloud ar c'hevezerez evit lakaat ar re-se da fiñval. Roet am eus uheloc'h eur skouer evit diskouez penaos ez afe an traou d'am meno.

Goùde pleustri war ar rummad kenta e klaskfe ar Bureo ober gant e skiant-prenet hag e statistikou evit kendrec'hi ar re-all.

Eul lizer d'eur marc'hadour anavezet eun tammig a vefe a-wechou a-walc'h evit lakaat anezañ da brederia. Ar sifrou a gomz kreñv o-unan-penn.

An arguzadenn wella a vefe eta an arc'hant a zo da c'hounid, hag a vefe gounezet gant ar rummad kenta.

Eun tu-all d'ober skignerez en eil rummad evit hor menozioù, a vefe ar gouelioù bras evel ar pardonioù, ar Bleun-Brug, pe ar Gorsez.

Paotred ar Bureo a gemerfe an dro da redia marc'hadourien ar gêr ma vefe lidet ar gouel enni, d'ober gant ar brezoneg war o staliou hag en o frenestroù d'an nebeuta.

Graet eo bet, war am eus klevet, e-pad ar Bleun-brug. Ra vez trugarekaet a greiz kalon an hini, dianav, en deus bet penn a-walc'h evit ober perz ken mat. E labour avat a chom war e dachennig hepken — labour ar Bureo a vefe dre-holl, ha bep bloaz.

An trede rummad, hini ar genwerzourien estren, n'eus mui meur a du da gregi enno. Ret e vefe eta gortoz ma tremenfe eun nebeut bloaveziou, araok soñj enno. A-hend-all ar Bureo a vefe dalc'het a-walc'h gant e strivadennou e Breiz.

Da c'houde, ma vefe kemeret tiz gant al lusk en hor Bro, e c'hellfe beza arnodet gant an tiez-kenwerz estren.

Me a wel mat eul lizer d'eun ti amerikan evel Kodak da skouer. Arabat d'eomp evit gwir skriva d'an adti e Bro-C'hall. Bleniet eo hemañ gant Galloùed peurliesha hag int-i stouvet o speredou ouz pep kudenn vrezon. Nann, skrivet e vefe d'ar penn en Amerika end-eeun dioustu. Skrivet eul lizer, dek, kant lizer, unan bep miz pe bep eil miz, oc'h ober striz gant skiant-prenet an Embannerez. Pep lizer a vefe didennus, disheñvel diouz ar re all, gant an hevelep arguzadeg e-barz pep hini.

Ya, gwelout a ran mat eur seurt lizer, ar stumm-embann amerikan warnañ :

« Daoust hag e ouzit ez eus e Bro-C'hall eur vro anvet Breiz, eur vro vihan ha koz e korn pella an douar-bras ? »

« Marteze e ouzit, gourc'hemennou d'eoc'h 'ta, bez' ez eus kement ha n'ouzont ket. »

« Ar pezh n'ouzit ket ha n'hellit ket gouzout, eo :

« E Breiz daouzek kant mil den a gomz brezoneg, yez o c'havell, disheñvel-krenn diouz ar galleg. »

« C'houi a oar ; seul vihanoc'h ar bobl, seul garetoc'h ar yez ».

« Soñjit bremañ eta : daouzek kant mil den a gomz brezoneg hag a stourm bemdez evitañ ».

« Rak-se, sur omp, e kollit gwerzioù oc'h embann e galleg e Breiz. »

« Hor c'hredi a c'hellit. Skiant-prenet hon eus, ni « Bureo-Kreiz ar c'hevredadou brezon » war hol lerc'h kant mil ezel, hag o deus touet prena ar marc'hadouriezou ma vez skrivet warno pe embannet evito e brezoneg. »

Skoueriou hon eus ha statistikou ivez diwar diez-kenwerz niverus hag o deus kavet gounid oc'h heulia hon aliou.

« Trugarekaet omp bet. Arc'hant zoken a zo bet kinniget d'eomp. »

« Labourat a reomp avat evit netra. Hor Bureo n'eo ket eur bureo-embann. Eur bureo-skigna-brezoneg ne lavaromp ket. »

« Prederiit, studiit. Kavout a reot evelomp :

« Ober gant ar brezoneg a zo gwerza muioc'h evit an hevelep dispignou. »

« Emañ hor skiant-prenet hag hor sifrou-studia en ho kourc'hemenn a galon vat. »

Ma kavit, ez eo tu al lizer-mañ, na c'hoarzit ket. Al

luerez a zo unan eus gwella binvioù an embannerez.

N'ouzon ket hag e teufe an tiez amerikan da embann e brezoneg. Evelato an arnodenn a dalv ar boan.

Ar pevare rummad a zo da zilezel krak-ha-krenn betek gouzout. N'eus nemet ar c'hevezerez a c'hello poueza war ar vare'hadourien c'hall.

Trede labour ar Bureo a vefe eosti. Hini plijusa. Goude rei al lusk gant an doare displeget uheloc'h, ne chomfe ket ar Bureo hep ober tra.

Sellet e vefe gantañ ouz pep embann, ouz pep mouladur e brezoneg. Kemer a rafe gwir da beurreiz a ar faziou re spontus gant gwidre, hep feuka, dreist-holl, ar vare'hadourien droet-mat.

A-hend-all er bloaveziou kenta, ne vefe ket re gant eul lizer a drugarez hag a c'hourc'hemennou :

« Gant eur blijadur vras hon eus gwelet ar skeudenn vras oc'h eus embannet en Ouest-Eclair an 3^{vet} a viz Du. E ano an holl vrezonegerien, meur a drugarez d'eoc'h evit ober gant ar brezoneg, h.a.. »

« Evel hor boa gouestlet d'eoc'h, hon eus kaset d'an holl gevredadou brezon, o ano war ar strollad warlerc'h, eur c'helc'h lizer da lakaat anezo da deurel pled ouz ho marc'hadourez, ha da erbedi o izili d'he frena kentoc'h eget ar re all. »

« Spi hon eus, e kavot dek mil prener nevez en doare-man. »

Rak d'am meno, eun dle ouz e vignoned kenwerzourien e vefe evit ar Bureo, kas d'ar c'hevredadou eur c'helc'h lizer pep gwech ma teufe unan d'ober a zevri-beo gant hor yez. Kement-se evit an amzeriou kenta evel just. Da c'houde ma teufe al lusk krouet gantañ da veza kreñv, n'hellfe mui ar Bureo kenderc'hel gant ar c'helc'h liziri.

Setu eta, dre vras eun daolenn eus al labour a-gevret. War ar paper eo, atao kalz aesoc'h.

Kendrec'het oun koulskoude, e c'hellfe beza heuliet o kemm tra pe dra.

Ne skrivin ket kalz diwar-benn al labour pep hini diouz e du. Derc'hel a ra e nebeut gerioù :

— prena ar marc'hadourezioù ma vez skrivet warno hag embannet evito e brezoneg, kentoc'h eget ar re na vez graet nemet gant ar galleg en dro d'ezo.

— mont er stalioù ma vez livet warno e brezoneg, ma vez komzet enno e brezoneg.

— marc'hata e brezoneg.

— lavarout uhel ha fraez ma vo klevet gant an holl er stal : « Kemer a ran hemañ, peogwir e vez moulet e brezoneg warnañ.

— lakaat ar brezoneg uheloc'h eget ar priz pe ar perziou-mat.

Ma tispignit eur real muioc'h, eur real paet evit ar brezoneg e vo, ha marc'had mat e vo c'hoaz evit skoazella hor yez.

Ma n'eo ket ar c'houignoù ken mat hag ar re all, n'eo ket eun druez. Blaz ar brezoneg a zo ganto d'an nebeuta, hag ar blaz-se a zo trec'h war bep blaz er bed.

Setu ar soñjou-diazez a zlefe beza e penn pep Breizad yezgar, hag ar pezh a vefe ret deski da izili ar c'hevredadoù brezon.

Laouen-bras e vefen, ma teufe lennerien da veza a-du ganin, ma teufe tud da brederia war ar gudenn ha da gavout traou-all gwelloc'h, ma vefe savet eur vreuriezh bennak a labourfe war an dachenn nevez-mañ.

Laouen-bras e vefen, m' am befe skoazellet hor yez, ne vern pegen dister va harp.

E gwirionez, goude eur pennad a-zivout ar c'henwerzh hag an embannerez, n'hellan echui nemet gant

eul lavarenn-skei (eur slogan). D'am meno n'eo ket a-walc'h gant :

« Prenit brezon »

en amzer-vremañ. Pelloc'h, en amzer-da-zont, ne lavaran ket. Bremañ avat, ar yez da genta, ha ret eo peurreiza gant :

« Prenit brezonek ».

Echu.

Yann M. MAB KOIK.

Notenn. — O veza ma kavomp talvoudus ar pennad-mañ, e vefemp laouen ma vefe skignet ar muia ma c'heller. Rei a reomp eta aotre d'ar c'helaouennou, d'ar c'helc'h-gelaouennou, e Breiz hag e Bro-C'hall, evit e voula en e bez, pe lodennou anezañ, e brezoneg, gant ma vo lakaet anat ez eo tennet diwar S.A.V. — Evit e drei avat e galleg pe en eur yez all, skrivit, mar plij, da rener S.A.V.

RENER SAV

Eun dlead ? ? ?

Eur blijadur ! ! !

*Seni gant biniou pe vombar
Goulenn benvegou ha kuzul gant
« Kenvreuriezh ar vimouerien »*

12 B^d Maxime Gorki, Stains (Seine)

LIZER

Er mintin-mañ am eus resevet eul lizer digant eur c'heneil : « Kamalad ker, pa zistrois d'ar gêr en noz-all goude beza evet ganit hag ar re all meur a vanne chouchenn, am eus sonjet lakaat war baper va eñvoriou eus an abadenn-se, skrivet em eus anezo hepken evit va flijadur ha da hini, ha n'int ket da veza embannet, rak goapaüs int eun tammig. Ha daoust ma n'am eus droug ebet ouz ar re a ran goap outo, an dud a zo gouest da gemer an traou war an tu fall, te oar.

Setu arabat d'it ankounac'haat eo d'ar c'heneil eo e skrivan ha n'eo ket d'an embanner. Abendchouchenn a zo eur ger am eus krouet war stumm ar ger alamanek Abendbier : abend = noz, ha bier = bier, da laret eo : nozvez an evadeg bier. »

Birvidig d'it... hag all...

Gout mat a ran e vo droug em c'heneil pa welo e lizer embannet penn-da-henn. Treitour oun d'ezañ met sur oun eo re speredeg an dud graet goap outo da facha evit ken dister a dra. Setu 'ta.

H. S.

Abendchouchenn
pe chouchenn ar peoc'h.

Ar c'henta a viz Ere ; echu an ehan-labour ; Pariz adarre. E-pad m'emañ soudarded Hitler o tremen dreist da harzou koz an Teheko-Slovakia gant eun drouz taboulin, kleier ha bouto-pounner... ein ! zwei ! links ! rechts ! links ! rechts !..., e-keit m'emañ an aotrou Benes o prederia war disterded ar gloar politi-

kel, hag oc'h adlenn istor « kreskadeg da Dismant Impalaerded Roma », hag o leñva war al lore flas-tret..., e-keit m'emañ soudarded Bro-C'hall o tiwiska an dilhad nevez o deus douget e-pad eiz deiz a amzer arneus..., va bruched a zigor frank gant eun huana-denn doun, ha gant va bruched e tigor iyez va c'halon : deomp da zebri krampouez. Ne gavan ket laouen awalc'h an dud er straed lezanvet « Rue de la Gaité », setu me o trei e straed Vandamme da glask tud seder, laouen ha drant. Amañ emaint : Jermen gant e valizenn o tont eus an arme hag e hop : « Ar peoc'h a zo ! » ; Herve Klemp a respont : « S'il faut mourir, mourons ! s'il faut périr, pérons ! » Komzou c'houek, a lavar hag a adlavar bemdez war don eur c'han-bale abaoue m'eo bet dastumet en toull-bac'h gant eun archer anvet Peron e nozvez pardon Santez Barba diwezat en noz pe abred er beure, e berr, etre hanternoz ha teir eur eus ar mintin. Ha setu eun Herve all a lavar d'it eo aet Anton davit e « vanjo » ha bremaik e vo kanet ha sonet. Setu neuze Neza, ha setu Gi, ha setu Yann ar Barveg hag e gorn-butun ; setu Janed ket Flamm, mes yaouank-flamm, setu Jermena ha Michaela, setu c'hoaz Keme ha setu al Losteg.

O, na mat eo c'houez ar c'hrapouez goude beza santet prestik awalc'h c'houez ar poultr-brezel ! O ! na fresk eo c'houez ar jistr goude beza santet (pe dost) c'houez tomm ar gwad ! na talvoudus ha dous eo ar vuhez pa vezer bet war-nes beza toulgovet gant eur sabrenn bennak evit zikour an Deheked da zer-c'hel rummadou Alamaniz, Poloniz, Hongriz hag all dindan ar gazel-yeo.

Etre eur genaouad krampouez-du hag eul lonkadenn jistr, unan eus hon Herveed a lavar* : « Me a vefe ali : rei d'ar Deheked, ar gêr Shanghai, e bro ar Gac'herien-kraoñ ». — « Perak ? » a respontas Yann gant eur vouez amanennet a grampouez fritet ?

— « Perak ? » eme Herve Klemp, o sanko e forc'hig en eur paour-kaez tamm anduilhenn druz evel Goering, ken didruez evel ma vije bet eur paour-kaez « kerl » anvet Goebbels. — « Perak ? eme Herve bras, » Shanghai a zo d'an Dcheked ; hag an holl dud hen ansav pa lavaront : Chank-Kaï-Tchek ! » Hag an holl o tiroll da c'hoarzin : « Hi, hi, hi ! » eme Gi. « Ho ! ho, ho ! eme Nono. « Ha, ha, ha ! eme Neza. « He, he he ! eme Klemp Herve. Hag, evel eun hekleo, goude eun hanter-vunutenn pe dost lakaet gantañ da lonka e c'henaouad krampouez amanennet, e klevjomp : « Hein, hein, hein ! » setu c'hoarz Jermen, sklokus hogen amanennet (Ar c'hrampouez a oa fritet eta, hag an amann a oa sall). — « Sall eo an amann », eme Herve bras, « digas d'imp chouchenn ha kanomp a-bouez-penn.

Jermen a ganas :

Hizio
Ar peoc'h a zo
Hag a vezo.
Va gwerenn a zo goulo
An Dchekek a zo dillo
Kollet ganto meur ' gorn bro
Tampivito : Ar peoc'h a zo

(Youc'hadennou skiltr hag amanennet). Hogen den ne vezas e oa skrivet ar barzoneg-se e stumm eur voutailhad chouchenn. Goude-se e voe goulennet digant Herve Klemp kana, ha Klemp Herve a gerzas (ma oa gouest) betek dindan an treust kreiz. Eiz anduilhenn a oa a-istribilh ouz an treust. Klemp a skoas war an eil goude eben : do, re, mi, fa, sol, la, si, do. Ha setu Herve o seni hag o kana : « S'il faut mourir, mourons ! s'il faut périr, Péron », war don eur c'han-bale (ha war an anduilh evel just). An anduilh a vralle evel ar c'hleier da zeiz pardon santez

Barba ma oa bet aet Herve gant paotred Mari Robin. An anduilh a vralle hag a drêgerne evel *Kloc'h bras Bulat e brall* (lavarit dek gwech dioustu buhan buhanoc'h). Ha pa voe echu ar ganaouenn, an do a ehanas da vralle, hag an eil goude eben ar re, ar mi... hag all. Pa oe ehanet an holl anduilh da vralle (eiz a oa anezo, c'houi oar) Herve a fellas d'ezañ kerzout war-du an daol, mes heñ eo a vralle war e dreid, hanter-vezo gant ar sonouriez (teodou fall, tavit ! me eo a evas ar chouchenn). Herve a dizas an daol goude eur pennadig amzer hag a lavaras en eur c'houeza e zaouarn : « C'houez vat a zo gwelloc'h eget trouz arc'hant. Hogen, an dud a zo sot ma kav d'ezo n'eus ket sonouriez en anduilh. Ha kerdin ar piano, ha kerdin ar violoñs, ha kerdin banjo Herve bras amañ me-me tra, gant petra int graet ? gant petra ma n'eo ket gant bouzellou. Ac'hanta, an anduilh a zo bouzellou penn, kil ha troad. Ar ganerien a dlefe debri anduilh diou wech bemdez ! »

An holl a asantas e oa ar wirionez rik hag a davas eur pennadig. Trouz sklintin ar voutailh ouz ar skudili, ha trouz aour ar chouchenn melen o redeg e pep skudell.

— « Prosit ! », eme Yann a zeskas dek ger *alamanek* e Berlin goude sportou Olumpek warlene. — « Sanctus ! eme Michaela hag Anton, bef marteze war ar studi-beleg (Anton, ket an dimezell).

— « Yec'hed ! eme ar bobl na ouient nag alamaneg na latin pe ne felle ket d'ezo fougeal. Neuze trouz ebet, nemet dous evel mel, dous evel darnij ar gwenan o froñval, trouzig ar chouchenn o tremen goustadik eus ar skudell d'ar staon, eus ar staon d'ar gorzailhenn, eus ar gorzailhenn da vruched kadarn ar Gelted yaouank, yaouankoc'h yaouanka dre ma tis-kenne ar chouchenn vinniget, an evaj santel a vir

bepred ouz ar gozni ar Gelled gwechall e TIR-NAN-OG, paradoz ar yaouankiz peurbadus.

« O ! marc'heien Arzur, marc'heien tramor, hon digarezit ma n'omp ket azezet endro d'eun daol gelc'hiek ! » (mouez eun danvez-barz, c'houi 'oar !).

— « Me a lavar eo kelc'hiek, eme Jermen, ahendall penaos e c'hellfe trei, hag e welan anezi o trei, hag ar boutailhou hag ar picherou warni a dro ivez, m'hen tou war chipotolenn va mamm-guñv ha ne oa ket eur gwall blac'h, Doue d'he fardono ! » — « Doue bardono d'an Anaon ! eme Klemp, a oa bet boaz da lavarout pater e beilhadeg an dud varo, hag a gendalc'has : « Pedi a raimp bremañ evit ar sant du bras a zo du-hont war blasenn-Kerahez exposet d'ar gwall-amzer ! » — « Perak komz eus an Anaon ; ha perak oun ken trist bremañ a greiz holl ? » — « Penaos e c'hellfen beza laouen. « Maro eo mamm an avalou, ne vezo ken a jistr », a ganas Herve war eun ton melkonius a lakaas enkreuz e kalon an holl o selaou, hag e kendalc'has : « Ne vezo ken a jistr ! Ken a jistr ! Fall a a'walc'h e vefe an traou, madama la marquisah, ma ne vefe ken a jistr, hogen en eur lenn niverenn diweza SAV, em eus gwelet e oa maro ivez mamm ar gwenan, setu na vezo ken a chouchenn. Ken a jistr, ken a chouchenn... daoust hag ar vuhez a dalv ar boan... ? » hag e kanas adarre evelhen, melkonius, ha ranngalonus :

Maro eo mamm an avalou
Ne vezo ken a jistr
O va breudeur na pegen trist
Maro eo mammig ar gwenan
Na banne chouchenn ken.
Daoust hag ar vuhez a dalv ar boan
O paour kaez tud na pebez doan
Da zebri lein, da zebri koan

Gant kig-bevin pe gant kig-oan
Netra d'ober met eva dour
Sant Herve deuit d'hor zikour !
Chouchenn 'oa dous ne oa ket put
E kreiz ar goañv an avel 'yud
Gouelit bremañ, o ! paour kaez tud !

An holl a ouelas puilh daelou e-leiz o skudilli, mes an Itron Jos a dostaas ouz an daol : « Arabat d'eoc'h kaout re a boan-spered ; eun voutailhad a chom c'hoaz ». An holl a sederaas da hopal : « Klevet omp bet gant St Herve ra vezo meulet ! Degasit anezi, Itron Jos, ma tle beza an hini diweza. »

Ar chouchenn a redas gant eun trouz aour evel ar gwenan o froñwal, hag eus ar skudell d'ar staon... hag all (gwelout eun tammig uheloc'h an diskan). Chouchenata a reont holl goude Prosita, sanctusa ha yec'heta (gwelout 2 bajenn uheloc'h evit ar re ne ouient ket a yezou estren). Sederaet adarre gant an evaj santel o tiskenn en e vruched kadarn kadarnoc'h seulvui, eur C'helt yaouank a savas, heñvel beo ouzin pa sellen outañ er melezour bras (goulennet am eus hag heñ e oa me, mes den n'en doa sonj en deiz warlerc'h). N'eus forz, eur C'helt yaouank a savas : « Keneiled ker, evel ma lavaren d'ar person pa oa deut da c'hrozmolat abalamour am boa luc'hskeudennet ar prosesion da zeiz ar pardon, evel am boa bet an enor da lavarout d'ezañ, te Herve a zo mestr an dud, hag eur mestr out war ar rimadellou evel hon eus gwelet dioustu. Setu na vefen ket souezet e vefe e sonj an Drouiz-meur, doujet, enoret ha kroaz-enoret (ra vezo meulet ar gouarnamant, ar banniel erminiget, hag ar c'hazludu hañv-goañv en oaled), e vefe e soñj meur a zrouiz hag en o zouez an Drouiz-meur sacha ac'hanout e-barz ; e-barz ar Gorsedd evel just, rak barz ne vezi ket dioustu

daoust ma 'z eus mourrou dindan da fri ; dao d'it beza mabinogig bihan da genta ha pignat goude gant ar skeul betek an daolvaen-gartoñs. Setu ma vefe mat d'it fenez choaz da ano-barz, klask eun tal, pe eun ab bennak. « Tal popular » a zo re bolitikel ; « Tal-amann » a zo dija ; « Tal-kouevr » a zo re galet ha « Tal-feltr », re wak « Tal-kartoñs » avat a vefe barzek-tre peogwir an daol-vaen a zo ivez e kartoñs. Klaskomp eun Ab da welout ivez. « Abeg » ne vefe ket fall evit eur breutaer eveldout. Petra 'soñjez ? »

Ha Herve d'ezo, c'houek ha dichek evel ma tere d'eur mabinog prest da c'henel ha mourrou d'ezañ, ha Herve d'ezo eta o tichouchenna e vourrou gant daou daol-teod, a-gleiz unan, a-zehou egile, ha Herve d'ezo eta dichek ha c'houek :

« Keneiled, kenvroiz, kelted, c'houi holl leun a zoujañs evit hor Gorsedd, selaouit ! Pa vin er strolad santel, me 'fell d'in gwellaat eun toulladig traon a gav d'in a zo lezet da vont gant kalz a leziregez. N'em eus ket amzer da ziskleria d'eoc'h penn da benn roll va oberiantiz-da-zont ; koulskoude oun sur e kavit ivez eur vez eo lezet kleze Arzur er stad truezus m'emañ : torret e daou damm. E porched iliz va farrez (ton anavezet !) ez eus eun dousenn bennak a ebestel, pep hini gant e venveg : Per gant e alc'houez, Andreo gant e groaz X, hag all... (c'houi 'oar ho katekiz). Ac'hanta, bugale ar c'hatekiz, goude ar gousperou, a dorras an alc'houez-se, pa ne oa ket ar zakrist wardro. Petra a reas ar person, e oferenn-vintin hag e oferenn-bred ar sul warlerc'h nemet ober eur gest anvet « diner sant Per » ; hag araok ma tremenas eur sul all e voe adstaget daou damm an alc'houez etre daouarn porzier ar baradoz.

Setu emañ o soñjal kas d'an Drouiz-meur kroaz-enoret ha doujet hag all... eur skodenn anvet « diner

Arzur », evit ma vo kaset ar c'hleze da wella gov eus Kerahez pe da wella hini eus rannvro Kastellin, da wella gov a zo e Kerne a-bez, pe da wella hini a zo e Breiz (K.L.T.G. hag all) evit ma vo *soudet* (?) kleze Arzur.

An dra-se, d'am meno, a zigaso peoc'h da ene glac'haret Arzur, a zigaso brud vat d'ar Gorsedd dirak an dud a zired bep bloaz da welout goueliou kaera Eisteddfod e Breiz-vihan, hag a soñj ez eo eur vez gwelout an douger-kleze gant eur benveg ken paour (sonjit 'ta : e daou damm !) ; hag an dra-se dreist-holl a zigaso d'hon drouiz-meur eun enor brasoc'h c'hoaz hag a skedo eus an eil kogn d'an oaled d'egile : da laret eo sevel war ar skeul eus derez ar varc'heien da zerez an ofiserien. Hag en deiz-se Kerahez a-bez a lido eur gouel eus ar c'haera : diskennet e vo diwar e sichenn da zont d'an traon da staotat, ar « sant du bras a zo du-hont war blasenn Kerahez exposet d'ar gwall-amzer », hag e vo lakaet en e lec'h an Drouiz en e sae gaera, kenedus meurbet gant ar mell-enor ledet war e vruched kernevat, breizat (ya !), kelt (hep mar !) mes gall « *a-enep d'ar bed !* »

(Amañ ar prezeger a ev eur skudellad chouchenn hag an holl a gan ar « *Marseillaise* »).

« Evidoun-me, keneiled, mabinog da veza ganet daoust d'am mourrou, kavet am eus va ano-barz. Petra a zo keltiekoc'h eget ar chouchenn ? petra a ro d'ar barz ijin da aoza barzonegou ma n'eo ket eva chouchenn ? Setu perak, e kemeran adalek bremañ an ano-kaer a roio d'in paeron Drouiz-meur er Gorsedd kenta : Abchouchenn ! »

(Youc'hadennou skiltr — teuzet eo an amann).

Pep hini a sav hag a gemer e skudellad chouchenn, ha pa vez prest an holl, e evont an evaj binniget

betek an dakenn diweza, ha neuze e tostaont ouz an nor.

Yann ar Barveg : « Abchouchenn, deus d'ar ger ganin, ma kerez, war va marc'h-dre-dan ».

Ar Barz. « N'am eus ket fiziañs ennout da vlenia eur seurt marc'h. Tremenet ec'h eus da arnodenn-vlenier ? »

Yann a furch en e c'hodell hag a ziskouez eur paper roz, gant e luc'hskeudenn warnañ hag ar geriou-man moulet a-us da sinadur ar prefet, e diou yez : brezoneg ha galleg.

Permis de conduire
tous véhicules automobiles

Madagaskar

Kar bras, kar bihan, karrigell pe kar-dre-dan, pe kar-nij, tumporell pe charaban, n'eus forz !

« Exeunt omnes », evel ma lavare d'in Shakespeare an deiz all ; da laret eo, evit ar re na ouzont ket *saozneg* :

An holl a ya da gousket.

AB-CHOUCHENN,

etre hanter noz ha teir eur, an 3 Ere 1938.

Breiziz nevez ganet :

Yann Loeiz Nicot, e Fontainebleau, ar c'henta a viz du.

Mona Mikaela Maze, e Lopereg, ar c'henta a viz du.

Hor gwella hetrou a vuhez hir hag eurus.

'Lec'h oun-me ganet

'Lec'h oun-me ganet
'Oa eun ti
Gwenn e dalbenn.
Ha pa zeuen
Diouz an estren,
Diouz an anken,
Skuzder ganin,
... E c'hoarze d'in.

... ..
'Oa eun ti
'Lec'h oun-me ganet
... O va zi !

'Lec'h oun-me ganet
'Oa eur stêr
Hag eur wezenn :
Eun halegenn.
Nag e karen
O c'hanaouenn
Dre an noz sklaer,
Er sioulder.

... ..
'Oa eur stêr
'Lec'h oun-me ganet
... O va stêr !

'Lec'h oun-me ganet
'Oa eur vamm.
Ha pa gane,
Trumm e tave
Ar vugale.

... Me ' huane
 Hep gouzout tamm,
 Leun a estlamm.
 ...
 'Oa eur vamm
 'Lec'h oun-me ganet
 ... O va mamm !
 ...
 'Lec'h oun-me ganet
 'Oa eur vro.
 Paour-kaez bro goz
 Dalc'het er c'hloz :
 Eur baradoz
 E doun eur foz...
 Pa ziblego
 Piou a harzo ?
 ...
 'Vo eur vro
 'Lec'h oun-me ganet
 ... O va bro !

ERWANIG.

Bodadennou SAV

Adkroget ez eus bet gant bobadegou d'an 20 a viz Here e Kêr-Vreiz. Breutaet eo bet gant an holl di-war-benn ar goueliou bras lidet e Breiz e kerz an hañv (Di. Guieysse, Ao. Guillou, Daniel, Maze, Tille-non).

D'an 3 a viz du ez eus bet graet eur brezegenn gant an Ao. Koulouarn : Bro-Saoz gwelet gant eur Breizad.

Eur vodadenn hep pemzek deiz d'ar yaou da noz.

AR VORVERC'H

Du-hont, war ribl ar mor, e-kichen porz Toul-Leon, e mintin dous eun dervez-hañv, da goulz sav-heol, Yann Abalan a oa 'n e sav, o vogedi e fri, pe mar deo gwell ganeoc'h, o vutuni e gorn-pri. An heol a bigne a-nebeudou a-ziadre kein Menez-Arre ; ar mor teñval a zeue da veza glas er goulou-deiz hag ar vorenn a gwitae an draoniennou, en eur emwea hag en eur rodella 'vel ar moged eus kostez genou Yann.

« Brava seurt mintin e c'heller gwelout », eme Yann, o tenna e gorn eus e c'henou hag o sellout etrezek an dounvor a seblante ken sioul ha ken plaen hag eun daolenn-vaen war eur bez. « Hogen, e kendalc'has heñ, goude eun ehan, doanius-kenañ eo komz ouzoc'h hoc'h-unan ha chom hep kavout eun ene d'ho respont, — den ebet nemet mab ho mouez : an hekleo. Me a lavar penaos, mar 'm bije bet an evurusted pe marteze ar gwalleur, eme Yann gant eur mouse'hoarz melkonius, da gaout eur plac'h, ne vije ket bet houmañ va c'hont ! Ha petra an diaoul eo an den er bed-man anez eur wreg ? N'eo mann, a-dra-sur, nemet eur voutailh hep eun dakenn evaj enni, nemet eur gorolladenn hep sonouriez, pe troad kleiz eur sizailh hep he far, pe eul linenn-besketa hep he higenn. Daoust ha n'emañ ket aze ar wirionez ? » a lavaras Yann Abalan, en eur deurel e sellou war-du eur roc'h, hag houmañ daoust ha ne c'helle ket komz, a 'n em zalc'he ken reut ha ken brao ma seblante asanti gantañ. Mes pebez souez, pebez estlamm e hini, pa welas tre ouz troad

ar roc'h, eur grouadurez yaouank ha koant o kriba he bleo, glazmor o liou, hag an dour-sall o skedi warno heñvel, er goulou-deiz, ouz amann teuzet war eur gaolenn.

Yann a zivinas dioustu e oa hounnez eur vorverc'h, daoust n'en doa biskoaz gwelet hini raok neuze, rak koueza a reas e sellou kercent war an tog-pluia, da lavarout eo ar boned bihan koant a gustum beza lakaet gant an dud-vor araok plouma en dour, taolet en he c'hichen war an aod ; ha klevet en doa penaos, ma c'hellfe kregi en tog-se, n' c'hellfe ken e berc'henn mont kuit er mor : setu e lamm buhan, buhan, d'e dapout, hag hi, o klevout an trouz, a zistroas he fenn, ken brao ha peb kristen. Pa welas ar vorverc'h e oa lamet diganti he zog, an daerou holennek — diou wech holennek, sur awalc'h, he re — a ruilhas puilh war he dioujod, hag e krogas da leñva war eun ton izel ha melkonius gant mouez voan ha tener eur bugelig nevez-c'hane. Yann, goude ma ouie mat awalc'h perak e oa o leñva, a lakaas en e benn mirout an tog-pluia, hag a lezas anezi da ouela kement ha biskoaz, da welout petra a c'hoarvezfe goude-se. Koulskoude ne c'helle ket mirout da gaout truez outi, ha pa save an draig-vihan mut he sellou hag he dioujod distrempet a zaelou, awalc'h e oa da deneraat n'eus forz piou, hep konta Yann, ennañ bepred ha dalc'hmat, evel en darnvuia eus e genvroiz, eur galon eus an tenera.

« Ehanit da ouela, va c'harantez », eme Yann Abalan ; mes ar vorverc'h, evel kement bugel drouk ne rae nemet garmi kreñvoc'h krenva seulvui. Yann a azezas e-unan en he c'hichen, hag a gemeras krog en he dourn evit he frealzi. An dourn-se ne oa, e doare bet eun dourn divalo, nemet en doa eur c'hroc'hennig moan etre ar bizied, evel e vez war droad

eun houad ; mes ken tano ha ken gwenn hag ar c'hroc'henn etre eur vi hag e bluskenn.

« Peseurt ano hoc'h eus, va c'harantez ? a lavaras Yann, o soñjal lakaat anezi da komz gantañ ; hogen, netra ne respontas d'ezañ ; ha bremañ e oa sur eus eun dra : pe ne c'helle ket komz, pe ne intente ket anezañ : setu perak e stardas he dourn en e hini. Hounnez eo ar yez hollvedel ; ha n'eus ket eur vaouez er bed, pe besk pe itron, ha ne intente ket anezi.

Ne seblantas ket ar seurt kozeadenn-se displejout kalz d'ar vorverc'h ; neuze, oc'h ehan dioustu he difronkadennou. — « Den », emezi, o sevel he sellou etrezek Yann Abalan, « den, daoust hag oc'h o vont d'am debri ? »

« Daonet ra vezo va chipotolenn, va c'horn-butun ha va c'hasketenn », a c'haras Yann, o sailha gant an estlamm, « kentoc'h ec'h en em zebrfen va unan, braoig en aour ! Daoust hag e vefen evit debri ac'hanoc'h. va c'haz bihan ? — Sur awalc'h eo eun hailhon divalo bennak a besk a lakaas ar soñj-se en ho penn ken koant gant ar bleo glaz a gouez endro d'ezañ hag a zo kribet ken mat er mintin-mañ ! »

— « Den, a lavaras ar Vorverc'h », petra a reot ouzin ma n'am debrit ket ? » Soñjou Yann a oa kaout eur wreg : gwelout a reas, en eun taol-lagad, e oa houmañ eur goant a hini ; hogen peogwir e komze hag e komze ivez evel pep gwir vaouez, en em gave d'he c'harout gwall galz. An ton he doa da lavarout d'ezañ : den ! a beurechuas an dra.

« Pesk, eme Yann, o klask komz d'ezi hervez he doare ober », pesk, emezañ, setu va ger, fresk ha war yun evidoc'h er beure-mañ :

Me raio ganeoc'h an Itron Abalan dirak ar bed holl en e bez, hag hen ober a rin ! »

— « Ne vo ket ret d'eoc'h hel lavarout diou wech »,

emezi ; « prest oun hag asanti a ran beza d'eoc'h, aotrou Abalan : hogen, gortozit, mar plij, ma fichin va bleo eun tammik ».

Eur pennad-amzer a gemeras da ranna ar bleo-se d'he stumm : rak soñjal a rae, moarvat, e oa o vont e-touez diaveziaded, hag e vefe sellet outi. P'he doa echu, ar Vorverc'h a lakaas he c'hrib en he godell, ha neuze e stouas he fenn etrezek an dour a zeu-tre betek troad ar roc'h hag e lavaras eun dra ben-nak goustadik-goustadik. Yann a welas kuzmuz ar geriou war an dour, o redek war-du an doun-vor, evel pa c'houez an avel d'ober koummou war eur poull, hag ec'h estlammas, souezet bras : « Daoust hag eo komz d'an dour-sall, va c'harantez, hoc'h eus graet ? » — « Ya, na petra 'ta », a lavaras hi, disourzi, « kas kelou a ran d'ar gêr da lavarout d'am zad debri e zijuni hep gortoz ac'hanoun, betek-gouzout ne vefe ankeniet ».

— « Ha piou eo ho tad, va feskig koant ? eme Yann.

— « Che, eme ar Vorverc'h, n'hoc'h eus ket klevet morse ober kont eus va zad ? Roue ar mor, evel just ! » — « Ha c'houi neuze a zo merc'h eur roue, e gwirionez ? » eme Yann, o tifoupa e zaoulagad da sellout piz ouz danvez e wreg. « O, neuze 'vat eo « graet va fortun ganeoc'h hag ho tad ar roue ! Sur « awalc'h eo perchenn an holl aour a zo e strad ar « mor ! »

— « Aour ? eme Vorverc'h, petra eo aour ? »

— « Eun dra n'eo ket fall kaout eun tammig anezañ pa vez ezomm, a respontas Yann, ha marteze ar pesked o deus urz da zigas d'eoc'h peb tra e c'hou-lennit diganto ? »

— « O, ya ! eme ar Vorverc'h, digas a reont d'in ar seurt a garan ».

— « Evit lavarout ar wirionez neuze, eme Yann,

eur gwele plouz eo e kavot bremaik em zi, hag ar seurt gwele, d'am meno, n'eo ket dereat evit merc'h eur roue ; setu, ma n'eo ket displijout d'eoc'h goulenn eur re a linseliou gwenn hag eur gwele pluñv... Mes, petra oun me o konta ? Marteze n'hoc'h eus ket gweleou ahont d'an traoñ dindan an dour ? » — « Feiz gweleou awalc'h, aotrou Abalan, gweleou e-leiz evit ho servij. Pevarzek gwelead istr a zo d'in va unan, hep menegi unan nevez-ledet evit sevel istr-yaouank » — « Me 'gred awalc'h », eme Yann o krabisa e benn ha tapef berr eun tammik. « Hogen, eur gwele-pluñv eo a lavarann, daoust ma welan mat eo ho toarebeva unan plijus ha poellek : kaout gwele ha koan ken tost an eil d'egile ma n'eo ket ret pa vezer en unan goulenn egile ». Koulskoude, gwele pe diwele, arc'hant pe diarc'hant. Yann Abalan a felle d'ezan dimezi d'ar Vorverc'h hag ar Vorverc'h he doa asantet. Setu int war-raok, eta, a-dreuz an traez, eus ar roc'h vras da Gonk-Leon, e-lec'h ma kavjont an aotrou Kloareg, ar person koz, er gêr er mintin-se.

« Daou c'her am eus da lavarout war an afer-man, Yann Abalan, eme an Aotrou person, teñval e benn ; daoust hag e fell d'it dimezi d'eur pesk ? Doue d'hon diwall, kas ar c'hrouadur-se d'ar gêr da di he zad, forz eus a belec'h ez eo deut ; setu va ali ».

Yann en doa an tog-pluia en e zourn hag e sonjas da genta e rei endro d'ar Vorverc'h a oa o sellout outañ gant avi ; hogen, goude prederia diou vunutenn e lavaras :

« Selaout, aotrou person, houmañ a zo merc'h eur roue ! »

— « 'Velkent ha goude ma vefe merc'h hanterkant roue, eme ar person, lavaret am eus d'it n'out ket evit dimezi d'ez, o veza m'eo eur pesk ».

— « Selaouit, aotrou person, kenedus eo ha dous evel ar goulou-loar ! »

— « 'Velkent ha goude ma vefe ken dous ha kenedus hag an heol, al loar hag ar stered, lakaet assemblez, me a lavar d'it, Yann Abalan, eme ar beleg o skei e droad dehou war al leur-di ne c'hellez ket dimezi d'ez, peogwir eo eur pesk ! »

— « Mes, aotrou person, selaouit adarre : perc'henn eo war an holl aour a zo e strad ar mor, ha d'e gaout n'he deus nemet goulenn, ha setu m'eo graet va fortun ganin ma timezan d'ez. Ha neuze, eme Yann, neuze e vezin gouest da lakaat n'eus forz piou da kavout e talv ar boan ober an dimezi. »

— « O, an dra-se a ra eun diforc'h bras, eme ar person, bremañ ez eus eun tammig reson er pezh da lavarez ; perak out chomet hep hen diskleria dioustu ? Dimez d'ez koustet pe gousto na pa vefe dek gwech pesk. Arc'hant ec'h ouzout awalc'h a zo mat da gaout, hag eo koulz d'in e vefe eun tamm em godell evel e godell unan all ha na gemerfe ket eun hanter eus ar boan a gemeran d'alia ac'hanout evel am eus graet. »

Setu ar person a zimezas Yann Abalan hag ar Vorverc'h hag, evel pep daou zen yaouank a 'n em gar, e tistrojont da Doule-Leon, plijet meurbet an eil gant egile.

An traou a yeas mat gant Yann. Savet e oa an heol evitañ : ar Vorverc'h a reas eur venajerez dreist, hag e vevjont er brasa evurusted. Eur souez e oa gwelout, daoust ma oa bet ganet e strad ar mor, pegen aketus e oa endro d'an ti, ha pegen mat e plede gant ar vugale ; rak goude tri bloaz e oa meur a Abalan yaouank : daou baotr hag eur baotrez. E berr, Yann a oa eun den evurus hag en dije gelllet beza betek diwez e vuhez m'en dije bet furnez awalc'h da gaout urz ha da zerc'hel mat d'ar pezh en

doa. Meur a zen all, koulskoude, ouspenn Yann, n'o deus ket bet furnez awalc'h d'hen ober.

Eun deiz bennak e voe ret d'ezañ mont da Vrest, o lezal e wreg er gêr d'ober war-dro ar vugale ; soñjal a rae he doa hi awalc'h a labour d'ober hep na zeufe en he spered furchal en e vinviou-pesketaer. Kerkent ha ma oe aet Yann er-maez, an Itron Abalan en em lakaas da gempenn an ti, hag o veza kouezet dre chañs war eun walenn-pesketa, e sachas warni, ha petra a zeuas d'he heul nemet an tog-pluia ! Kregi a reas ennañ hag e sellas outañ ; ha neuze e soñjas er roue he zad, en he mamm ar rouanez, hag en he breudeur hag en he c'hoarezed, hag e teuas d'ez an droug-c'hoant da vont d'ar gêr. Azeza a reas war eur skaoñ ha koun a zeuas d'ez eus an amzer evurus he doa tremenet e strad ar mor, neuze e sellas ouz he bugale hag e soñjas e karantez vras ar paour kaez Yann, ha pebez rann-galon e vefe evitañ koll anezi. « Hogen, emezi, ne gollo ket ac'hanoun evit mat, rak dont a rin endro adarre, ha piou a c'hellfe rebech d'in mont da welout va zad ha va mamm, goude beza bet ken pell hep o gwelout. Sevel a reas hag e yeas e-tredek an nor, hogen e teuas adarre endro da sellout eur wech c'hoaz ouz he bugel a oa kousket er c'havell ; rei a reas d'ezañ eun af tener, ha pa oa o pokat d'ezañ eun daeraouenn a grenas en he lagad hag a gouezas war jod roz ar bugelig. Gant he mouchouer e sec'has an daeraouenn hag, o trei war-du he merc'h hena e lavaras d'ez ober mat war-dro he breudeur ha beza eur plac'h vihan fur he-unan, ken a zeufe he mamm endro.

Ar Vorverc'h a ziskennas betek an aod. Ar mor a oa plaen ha brao, nemet e save eun tammik da c'hlebia d'ez he zreid hag e lugerne en heol splann ; hag e kave d'ez klevout eur vouez voan, dous ha

melkónius o kana en dounder hag o c'hervel hag o pedi anezi da ziskenn betek-hi. He holl venoziou ha karantez a wechall a zeuas d'he spered en eun taol-trumm ; Yann hag ar vugale a voe ankouna-c'haet dioustu. Lakaat a reas he zog-pluia war he fenn hag e ploumas en dour.

Yann a zeuas d'ar gêr d'an abardaez-noz ; souezet ne oa ket e wreg en ti, e c'houlennas digant Katelin, e verc'h vihan, pelec'h e oa he mamm, mes ne oa ket gouest d'hel lavarout. Neuze e c'houlennas digant an amezeien hag e klevas e oa bet gwelet o vont d'an traez eur boned bihan iskiz ganti en he dourn. Yann a zistroas d'e di hag a furchas da glask an log-pluia. Dianket e oa ; hag ar wirionez a kouezas trumm war e spered.

E-pad bloaveziou, Yann Abalan a c'hortozas e wreg da zont en-dro, hogen n'he gwelas gwech ebet mui, ne addimezas ket, soñjal ma rae atao e teuje ar Vorverc'h endro abred pe ziwezat, ha den ne viras outañ da gredi e oa abalamour ma harze anezi ar roue he zad ne zeue morse endro ar Vorverc'h kenedus, « rak, eme Yann, anezi e unan morse n'he dije dilezet he fried hag he bugale. »

E-keit ma oa bet gantañ, e oa eur wreg ken mat war gement tacheñn ma vez atao komzet anezi er vro betek an deiz a hizio evel ma vije patronez ar gwragez fur ; fur evel ar Vorverc'h !

Danevell Iwerzonat troet diwar ar saozneg
gant D. MABLERN.

AR GORSEDD

O tont da sadorn diweza miz gouere da Gastellin an heol splann hag ar skritellou brezonek a ra d'imp eun degemer laouen. E touez ar bannielou gall o stlakkal en avel ez eus bet aotreet unanik bennak a vanielou vrezon kos, gwenn gant erminigou du.

Da sadorn goude lein e oa bodadenn veur ar brezoneg er skol ; evel bep bloaz oa deuet en dro d'ar rener Yann Fouere eun toullad mat a harperien ; blochadou arvesterien oa ivez, darn anezo brezoned gredus, darn amgredus, darn enebourien ar brezoneg. Goude m'en deus diskouezet Yann Fouere oberiantiz ar gevredigez e doug ar bloaz tremenet e teu an dileuridi, kannaded, kuzulierien-veur hag all ken eus an tu dehou, ken eus an tu kleiz, da c'houlenn ma vo kelennet ar brezoneg er skoliou. An Ao. Inizan ha Crouan a ziskouez ar pezh a deus graet evit ar brezoneg. An Ao. Le Normand kuzulier meur S.F.I.O. a zispleg e tle ar vrezoned beza stag ouz o yez, dre ma 'z eo eun ere, eur chadenn, etre ar vrezoned a vremañ hag ar vrezoned tremenet ; santet e vije en e gomzou, e teredent eus eun eienn den hag eun eienn vreizek birvidik. Ne gredas ket en em ziskouez enebourien ar brezoneg ; moarvat dre ziouer a abegou kentoc'h eget dre lentegez.

Studiadennoù ha danevellou 'zo bet displeget ivez, unan e galleg gant Abalor hag unan all e brezoneg gant Y. ar Go.

Gouelioù breizek ar sul a zedenn kalz a dud eus ar c'horn bro. Gwiskamantou brezon a weler c'hoaz koulz e touez an arvesterien ha war al leur-c'hoari

kanerien vrudet evel hor mignon Yann Morvan, evel Tinaig Lusia, pe evel ar priedou Kueff 'zo eun dudi o c'hlevout.

E touez ar sonerien ar Gwennege a zo bepred ken ampart da zistaga eun taol sul.

Laz-sonerez « Paotred ti mamm Doue » eus Kerfeunteun a zo an holl enni gwisket e glaziked ; hogen ar sonerez ne oa ket ken breizek hag o dilhad, nag o benvioù seni kennebeut. N'oun ket a-enep ar benvioù kouevr, met perak ne vefe ket degemeret el lazioù-seni ar biniaou hag ar vombard ? Daoust ha ne vez ket graet an dra-se er broioù keltiek tra-mor.

Uhelgomzerien (pe greskerien tredanel) a oa lakaet da skigna a-hed hag a-dreuz al leurenn foar bom-mou kaer ar sonerien hag ar ganerien. Hogen ne oant ket lakaet da glota gant ar vouez pe ar son a greskent. Displijus awalc'h ha diheson da glevout. An hevelep tra a zegouezas e bleun brug Plougastel evit pezh c'hoari Yan Landevenneg. Daoust hag ar Vrezoned n'ouzont ket amproui an uhelgomzerien, pe re lezirek int 'vit hen ober. Traouigoù evel ar re-se 'zo a galz a bouez evit brud vat ar vrezonerien ; taolomp evez outo.

Mall e oa warnoun gwelout d'al lun vintin ar gorsedd digor, bet brudet gant eul levr eun tamm pismigus. Eus an ti ker e teu eun amheuliad a dud, gwazed ha merc'hed, gwisket holl gant saeou a liou : melen, mouk, roz, glas ye, pe wenn, bannielou gant darn, arouezioù drouizek pe geltiek gant darn all. En eur park tost tost da gern Kervaria oa lidet ar gouel. Eur « c'harn » a zo savet eur metrad pe dost a-us d'an douar, pignat a ra an uhelidi warni. Lidou ar gorsedd digor a grog gant son ar c'horn-boud d'ar pevar avel. Prezegennou da c'honde ; lod e galleg ; eun tammig mat e brezoneg koulskoude ; frealzus oa klevout eun drouiz eus Kerne-veur o

komz e yez e vro hag e brezoneg ; santet e veze ne oa ket maro c'hoaz du-ze gouenn gadarn ar gelted koz. Ovatet, barzed, ha drouized nevez a voe anvet ha degemeret.

AR BLEUN-BRUG

Daoust ma oa kalz a dud ennañ n'ez eus ket bet kement hag e meur a vleun-brug all, marteze dre c'halloud ar « Boykott » kouezet warnañ a berz an O.E. en abeg d'an doare da genstaga ar gwenn hag an du a ya da ober banniel Breiz.

Ar gouelioù hag ar c'hoarioù, daoust ma oant mai ne oant ket disi : keriz Lanuon o doa c'hoantaet ober eun ambrougadeg sent ha kornandoned ; kalz tud 'zo aet d'ar ger d'ar sul goude kreisteiz hep gouzout e oa c'hoariadeg war ar marc'hallac'h hag hep beza gwelet netra.

An amzer 'zo bet kaer nemet dimeurz goude kreisteiz ; ar salioù-c'hoari hag ar salioù debri a zo bet leun dalc'hmat ; ar c'hoarierien, ar ganerien, an danserien ar brezegegerien, hag ar... geginerien a zo bet ampart ; darn 'zo bet dreist. Biskoaz n'em eus klevet meuli muioc'h c'hoarier ebet eget Herri Kaouissin an « Doctor Fostus ». Prezegegerien deodet mat eo bet dreist holl an ao. Sklisson en iliz, an ao. Floc'h diwar benn arz nevez Breiz, hag an ao. Mevellec diwar benn Breiziz an Dordogne. Kanerien evel Yann Morvan ha Tinaig Lucia n'eus ket kalz ; ha pa lavarinn d'eoc'h eo bet meulet kanerien Sant Yann Lanuon gant Gi ar Roparz e unan, petra lavarinn ken ?

Eur ger koulskoude diwar benn studiadennou al lun ha spered ar bleun brug.

Studiadenn an ao. Floc'h 'vo embannet war « Studi hag Ober » ; re al lun goude kreisteiz a oa diwar benn an divroa ; kalz a dud a zo da damall evit ar c'hrign-beo se ; ar gouarnamant gant e lezennou graet hep kemer muzul war ar Vreiziz. Ar skol a zo da damall dre an dismegañs a sko war Vreiz : n'eus bro ebet evel bro-c'hall, kêr ebet evel Paris, yez ebet evel ar galleg, traou kaer neblec'h nemet e istor Bro-c'hall, tud speredek nemet ar C'hallaoued ; ar vugale n'en em blijont ken en o bro na gant o zud, dre an dismegañs 'zo skoet war labour ar maeziou : « ar bugel mañ en deus re a anaoudegez evit chom da bor-c'hellat douar !! » Pelec'h neuze ne vefe ket sfag eur breizad ouz e vro gant eun neudenn vrein.

Da bred ar meurz an Ao. Perrot a zisplegas spered ar vleun-vrugerien ; n'emaint ket o klask mouga bro-c'hall dindan ar brezoneg ; harp e kemas war gomzou an T.S. ar Pab evit tamall d'ar c'hallaoued beza re-vroadelerien hag a gar o bro betek nac'h gwirioù ar poblou all, o klask mouga yez ha sevenadurez ar Vrezoned. An Ao. 'n Eskob a savas d'e dro da veuli ar bleun brug : peb Breizad, emezañ, a dle gwernia e vanniell e pep lec'h, kompren e dalvoudegez, hag elec'h mont war adreñv evel ma ra, mont war araok betek ma stouo an holl dirak-noblañs e ene. Lorc'h bras e tle beza en eun den o veza Breizad. It eta war raok, hag arabat d'eoc'h plega.

Ha bremañ, goude beza lidet eur bleun brug hag a zo deuet a-benn da voda miliadou a dud hep beza graet muioc'h a embann eget na ra eur finskeudenn di evit an distera film, petra ne vije ket bet ma vije aozet pell araok, renket pep tra ha meret betek ar penn diweza. A vremañ meur a dra a zo bet divizet. Pedit a reomp hor mignoned da virout eil hanterenn miz eost, da zont da vloaz da Gemper ha da glask dioustu ar pezh a c'hellint ober.

B.

Deiziadurioù brezonek 1939

1. Eun deiziadurig godell gant anaioù ar sent breizek, ar gouelioù, ar c'houlzou amzer. Mouladur e daou-liou skeudennet gant X. de Langlais.

ar pezh, 1 lur 25 (pemp real)
dre 12, 12 lur an 12 kuit a frejou-kas
dre 50, 37,50 an 50 —
dre 100, 70 lur ar 100 —

2. Eun deiziadur brasoc'h da begi ouz ar voger 23 × 25 war gartoñs ; mouladur e daou-liou skeudenn greiz gant X. de Langlais.

ar pezh, 4 lur kuit a frejou-kas
ar 6, 22,50 —
an 12, 35 lur —
an 50, 120 lur —
ar 100, 200 lur —

Evit goulenn diskleriadurioù pe evit prena skriva da « Union des œuvres bretonnes », Mme J. Caouissin, Pleyber-Christ (Finistère), compte chèques postaux n° 22.092 Rennes.

Setu amañ roll ar strolladoù brezon a ra e Pariz war-dro ar c'horoll hag ar c'han :

Kelc'h Keltiek, chomlec'h :

124, rue de Lagny, Paris 20^e

Korollerien Breiz Izel, chomlec'h (Koroll hepken) :

14, rue Gounod, Nanterre

Labour ha Kan, chomlec'h :

3, rue du Maine, Paris 14^e

Nevezadur, chomlec'h :

86, rue N.-D. des Champs, Paris 6^e

Lenh ha studia :

- La Langue Bretonne** en 40 leçons,
gant F. VALLÉE, e ti PRUDHOMME, Sant-
Brieg **15 fr.**
- Geriadur Brezonek-Gallek**, gant
ERNAULT, e ti PRUDHOMME..... **18 fr.**
- Grand Dictionnaire français-bre-**
ton, gant VALLÉE, Imprimerie Com-
merciale, Roazon..... **75 fr.**
- Les Mots Français et Bretons**
classés d'après le sens, gant
VALLÉE..... **10 fr. (levr I)**
An daou levr, e ti *An Oaled*, Kerhaez. **12 fr. (levr II)**
- Notennoù diwar-benn ar Gelted**,
e ti VALLÉE, 37, rue St-Benoit, St-Brieg } hep geriadur **3 fr.**
Pep levrenn } gant geriadur **4 fr.**
- Sketla Segobrani**, e ti VALLÉE, *pep levr.* **8 fr.**

DIHUNAMB — Dastumadenn viziek

er blead : evit Breiz 12 lur.
evit Bro-Frañs 14 lur.
evit Broiou arall 17 lur.

Ecr. L. Herrieu Henbont (Morbihan)
c.c. 241-28 Nantes

Ma fell d'eoc'h ad-kavout Breiz-Izel e kreiz Pariz

it da welout

“TANT FIN”

ar gram-pouezerezh vrudet
(Limbourg eus Pont-Aven)

56, rue du Montparnasse

a roio d'eoc'h ouspenn gwella traou ar vro da zebri

« *Da belec'h ez imp da goania fenoz* »

da di **“TANT FIN”** evel just

TI-LOUZOU AR POST

Marsel AODIG

(apotiker eus skol-veur Pariz)

4, Str E. CRESSON (18 Bali Orleans) PARIZ (XIVe)

LOUZEIER-MERK

LOUZEIER KEMENNET GANT AR MEDISIN

DROGEREZOU

C'HOUEZ VAT, SOAVON, HAG ALL...

Kaset e vez ar varc'hadourez da di an dud

Pellg. SUFren 50-55

BREZONEG EN TI

ON PARLE FRANÇAIS

It da zebri da di

JOS-BEUZEN

(eus ar C'hlostr-Pleyben)

27, rue Vandamme (e kichen Montparnasse)

traou mat ha marc'had mat

KRAMPOUEZ, STRIPOU, KIG SAL,

YOD KERC'H d'ar gwener

« *Eun degemer eus ar gwella d'ar brezonegerien* »

LIVADURIOU — LAKENNOU — GWERNISOU

eus ar pep gwella, prizet

gant an disavourien, ar garroñserien, ar givijerien

hag an holl

... *hag oberiet gant Brezoned !*

56, rue d'Epinau — Argenteuil (S.-et-O.)

" S A V "

Kelc'hgelaouenn drimiziek

(quarterly — revue trimestrielle)

koumanant bloaz : 10 lur

Kas an arc'hant d'an Aotr. Daniel
9 ter, rue de Rouvray, Neuilly (Seine)

C. C. 1902-50 Paris